

BOŚNIA I HERCEGOWINA
Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską

1. Informacje ogólne

Powierzchnia	51 129 km ²
Ludność	3,9 mln
Głowa państwa: 3-osobowe Prezydium Federacji BiH ¹	Dragan Čović (Chorwat) Milorad Dodik (Serb) - Przewodniczący Bakir Izetbegović (Bośniak)
Premier	Zoran Tegeltija (Serb)
Minister Spraw Zagranicznych	Bisera Turković (Bośniaczka)
Minister Finansów i Skarbu	Vjekoslav Bevanda (Chorwat)
Minister Handlu Zagranicznego i Stosunków Gospodarczych	Staša Košarac (Serb)
Ambasador BiH w Warszawie	Koviljka Špirić
Ambasador RP w Sarajewie	Jarosław Lindenberg – od sierpnia 2018 r.

2. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

	2016	2017	2018	2019	2019	2020	2021	2022
PKB (dynamika w %)	3	3,2	2,7	3	3	-3,2	3,1	3,4
PKB per capita (EUR)	5 305	5 400	5 800	6 100	6 100	5 674,2	5 766,6	-
Inflacja	-0,8	0,5	0,7	0,9	0,9	-1	1,1	0,9
Bezrobocie	40,58	38,9	34,1	32,3	32,3	15,9	17,8	16,9
Dług publiczny (w % PKB)	46,5	43,5	29,2	26,1	26,1	26,1	38,34	24,80
Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (w mln EUR)	274	425	232	298	298	249	347	-

Źródła: Agencja Inwestycji Zagranicznych BiH, Dyrekcja Planowania Gospodarczego BiH

Parlament Bośni i Hercegowiny (BiH) zatwierdził pod koniec 2019 r. nowy rząd, na którego czele stoi Zoran Tegeltija. Zakończył tym samym 14-miesięczny impas, podczas którego trzy wspólnoty narodowościowe BiH nie mogły dojść do porozumienia ws. wyboru premiera. Nowy rząd ma za zadanie przeprowadzić reformy niezbędne do tego, by Bośnia i Hercegowina mogła kandydować na

¹ Wg. Konstytucji z 1995r. roku BiH składa się z Federacji Bośni i Hercegowiny (z siedzibą w Sarajewie) stanowiącą 51% powierzchni kraju oraz Republiki Serbskiej (ze stolicą w Banja Luce). **Funkcję głowy państwa pełni wybierane w wyborach powszechnych, na 4 lata, 3-osobowe Prezydium Federacji, z Przewodniczącym na czele (Bośniak, Chorwat, Serb).** Kadencja Przewodniczącego jest rotacyjna. Prezydium mianuje centralny rząd. Federacja Bośni i Hercegowiny i Republiki Serbskiej posiadają własne parlamenty i rządy. **W gestii władz centralnych pozostaje: polityka zagraniczna, obronność, transport, sprawiedliwość, sprawy wewnętrzne, handel zagraniczny, finanse i skarb.**

członka Unii Europejskiej. Ma także m.in. porozumieć się z Międzynarodowym Funduszem Walutowym.

W 2020 r. gospodarka BiH skurczyła się o 5,5%, co jest m.in. wynikiem wpływu pandemii COVID-19 na sektory: produkcyjny, turystyki i transportu. Na 2021 r. zakładane jest odbicie gospodarki i wzrost w wysokości 4%, przy założeniu utrzymania stabilności makroekonomicznej i powstrzymania ryzyk zdrowotnych przez władze krajowe oraz szerokiej dostępności szczepień w drugiej połowie roku.

W 2020 roku Bośnia i Hercegowina (BiH) popadła w najgorszą recesję od 25 lat. Niesprzyjająca sytuacja demograficzna Bośni i Hercegowiny, wzrost wskaźników infekcji i trudne warunki polityczne również zaostrzyły skutki pandemii i spowodowały jeszcze większy spadek PKB do -3,2%.

UE jest największym źródłem finansowania pomocy dla BiH. Z IPA 2014-2020 UE przyznała 80,5 mln euro w ramach dwustronnej pomocy dla Bośni i Hercegowiny na pokrycie pilnych potrzeb zdrowotnych i odbudowy gospodarczej i społecznej oraz 455 mln euro na regionalny pakiet odbudowy gospodarczej. UE udostępnia Bośni i Hercegowinie pomoc makrofinansową do 250 mln euro w formie pożyczki. W grudniu 2020 r. Komisja przyjęła pakiet o wartości 70 mln euro, który ma pomóc w sfinansowaniu dostępu partnerów z Bałkanów Zachodnich do szczepionek przeciwko COVID-19

Oczekuje się, że negatywny wpływ pandemii będzie się utrzymywał w nadchodzącym okresie, co doprowadzi do ewentualnego wycofania inwestycji lub opóźnień w realizacji inwestycji firm (szczególnie z Chin jako jednego z głównych inwestorów w projekty energetyczne i infrastrukturę). Tym samym realizacja zapowiadanych projektów TPP Gacko 227, autostrady Doboj-Vukosavlje-Brčko²⁸ i autostrady Banja Luka-Prijedor²⁹ zostanie przedłużona. Negatywny wpływ kontynuacji pandemii, czyli częściowego lub całkowitego przesunięcia realizacji ww. projektów.

3. Ramy prawno – traktatowe współpracy gospodarczej.

Na podstawie Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Radą Ministrów Bośni i Hercegowiny o sukcesji prawnej Bośni i Hercegowiny w stosunku do umów podpisanych między Rzeczpospolitą Polską a Socjalistyczną Federacyjną Republiką Jugosławii, zawartego w Sarajewie dnia 22 grudnia 2006r. moc obowiązującą zachowują:

1. Porozumienie o współpracy naukowo – technicznej między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Federacyjną Ludową Republiką Jugosławii, podpisane w Warszawie dnia 14 listopada 1955r. oraz Protokół zmieniający ww. Porozumienie, podpisany dnia 25 marca 1965r.
2. Porozumienie między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii o współpracy w zakresie turystyki, podpisane w Belgradzie dnia 9 grudnia 1969r.
3. Umowa między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii o wieloletniej współpracy w dziedzinie transportu, podpisana w Warszawie 25 października 1979r.

4. Wymiana handlowa z Polską w mln EUR.

	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika 2020 2019	2021	Dynamika 2021 2020	I-III 2022	Dynamika I-III 2022 I-III 2021
Eksport	199,7	243,6	240,1	239,6	188,5	78,7%	257,5	136,6%	77,1	145,2%
Import	48,5	62,3	71,1	79,7	89	111,7%	125,4	139,2%	45,2	151,9%
Obroty	248,3	305,9	311,2	319,4	277,5	89,9%	382,9	137,5%	122,3	148,5%
Saldo	151,2	181,3	169,1	159,9	99,5	-	132,1	-	31,9	-

Źródło: GUS

Dane statystyczne za 2021 r. wskazują wzrost wzajemnej wymiany towarowej. Wzajemne obroty osiągnęły wartość 382,9 mln EUR (wzrost o 37,5% w porównaniu z 2020 r. Polski eksport wyniósł 257,5 mln EUR (wzrost o 36,6%), natomiast import z BiH – 111,7 mln EUR (wzrost o 39,2% w porównaniu z 2020r.).

Główne pozycje towarowe w polskim eksporcie stanowiły:

- włókna z tworzyw sztucznych	- 4,2%
- meble	- 3,8%
- tkaniny impregnowane	- 3,0%
- turbiny na parę wodną	- 2,7%
- podpaski higieniczne	- 2,6%
- węglowodory alifatyczne	- 2,4%
- mięso wołowe świeże	- 2,2%
- wirówki, suszarki	- 1,9%
- czekolada	- 1,9%
- armatura do rur, kotłów	- 1,8%
- odzież	- 1,7%

Główne pozycje towarowe w polskim imporcie stanowiły:

- aluminium nieobrobione	- 11,6%
- części do silników spalinowych	- 10,4%
- meble	- 8,5%
- rudy cynku i koncentraty	- 6,5%
- węglany i nadtlenu węglany	- 5,3%
- elektrokorund	- 4,4%
- wirówki, suszarki	- 4,1%
- wodór, gazy szlachetne	- 4,1%
- druty, kable	- 3,5%
- pozostałe meble i ich części	- 3,1%
- drewno	- 2,2%

4. Współpraca z Unią Europejską.

1 czerwca 2015r. weszło w życie Porozumienie o Stabilizacji i Stowarzyszeniu z UE.

Jednocześnie w tym samym dniu odbyła się w Izbie Handlu Zagranicznego BiH konferencja „Wzmocnienie potencjału społeczności biznesowej w BiH w celu zainicjowania zmian ram prawnych dla prowadzenia biznesu w BiH na podstawie doświadczeń Słowacji”

Rada ds. JHA podjęła decyzję o zniesieniu obowiązku wizowego dla obywateli BiH od dn. 15.12.2010 r.

W raporcie z października 2011r. KE stwierdziła, że priorytetem jest utworzenie rządu centralnego. Postęp w procesie integracji z UE jest warunkowany uchwaleniem poprawek do konstytucji, zgodnie z wyrokiem ETPCz, oraz ustawy o pomocy państwowej i ustawy o spisie powszechnym. Pozytywnym

przykładem działań w duchu dialogu i kompromisu, jak również koncentracji na agendzie unijnej, jest zaangażowanie BiH w Dialog strukturalny w dziedzinie sądownictwa w ramach Procesu Stabilizacji i Stowarzyszenia (SAP). Postęp w realizacji agendy „5+2”² pozostaje kluczowy dla decyzji o zamknięciu Biura Wysokiego Przedstawiciela (OHR). Mianowanie pierwszego „osobnego” Specjalnego Przedstawiciela UE (EUSR) dla BiH przyczyni się do wzmocnienia obecności UE w tym kraju i wsparcia BiH na drodze od monitoringu międzynarodowego do integracji z UE (zgodnie z konkluzjami Rady z marca 2011 r.). 14 marca 2012 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję wyrażającą zaniepokojenie brakiem postępów BiH na jej drodze do integracji z Unią Europejską.

Dnia 15 lutego 2016 r. władze Bośni i Hercegowiny złożyły wniosek o członkostwo w Unii Europejskiej. Wniosek ten nie został w drugim kwartale br. rozpatrzony przez Radę. Kwestiami blokującymi postępy w integracji były konieczność dostosowania układu SAA do członkostwa Chorwacji w UE (kwestie handlowe) oraz ustanowienie mechanizmu koordynacji w sprawach europejskich. Separatystyczne dążenia Republiki Serbskiej są czynnikiem cały czas hamującym reformy w BiH, a tym samym postęp na ścieżce integracji z UE.

W grudniu 2016 r. BiH otrzymała **kwestionariusz w sprawie członkostwa w UE** – w trzecim kwartale pojawiły się deklaracje ze strony BiH, że odpowiedzi będą gotowe w czwartym kwartale (co raczej nie zostanie dotrzymane). 18.09 BiH podpisała z opóźnieniem traktat ustanawiający Wspólnotę Transportową. Nie doszło do tego na szczycie w Trieście (12.07.2017 r.) ze względu na brak zgody Republiki Serbskiej – entitetu wchodzącego w skład BiH.

W maju 2019 r. Komisja przyjęła **opinię i towarzyszące jej sprawozdanie analityczne** dotyczące wniosku Bośni i Hercegowiny o członkostwo w UE. W opinii określono 14 kluczowych priorytetów, które Bośnia i Hercegowina musi spełnić, aby otrzymać rekomendację dotyczącą otwarcia negocjacji akcesyjnych w obszarach demokracji, praworządności, praw podstawowych i reformy administracji publicznej.

W drugiej połowie 2021 r. znacząco pogorszyła się sytuacja polityczna w BiH – doszło do największego kryzysu od czasu zakończenia wojny. Pod koniec lipca ustępujący Wysoki Przedstawiciel ONZ V. Inzko narzucił zmiany Kodeksu karnego dot. zakazu negowania ludobójstwa w BiH, w związku z czym przedstawiciele władz Republiki Serbskiej rozpoczęli bojkot prac instytucji państwowych. Dodatkowo, serbski członek Prezydium BiH M. Dodik zapowiedział utworzenie planu wyjścia Republiki Serbskiej z szeregu instytucji państwowych BiH, w tym armii, systemu podatkowego i sądowego BiH. Władze Republiki Serbskiej, podobnie jak Rosja, nie uznają także mandatu nowego Wysokiego Przedstawiciela ONZ Christiana Schmidta (DE), który sprawuje funkcję od 1 sierpnia 2021 r. (podnosząc wadliwość jego wyboru).

W 2021 r. odnotowano także znaczący regres, jeśli chodzi o harmonizację polityki zagranicznej BiH ze Wspólną Polityką Zagraniczną i Bezpieczeństwa UE (w 2020 r. 70%, w sierpniu 2021 r. jedynie 43%). Pomimo kryzysu, KE kontynuuje wsparcie procesu integracji europejskiej BiH, w szczególności w ramach IPA III, a wytycznymi dla procesu reform w tym państwie pozostaje 14 priorytetów zawartych w opinii KE z 2019 r. w sprawie wniosku BiH o członkostwo w UE.

5. Polskie zaangażowanie w BiH

Według danych NBP, polskie inwestycje na koniec 2020 r. wyniosły 24,6 mln EUR.

Od maja 1994 r. do grudnia 2005 r. polskie inwestycje w BiH osiągnęły wartość zaledwie 153.361 USD. Były to inwestycje firmy „Organika” z Malborka w utworzenie firmy Organika BH w Sarajewie (64.457,60 USD), Raiffeisen International w system bankowy (27.878,04 USD) oraz kilkudziesięczne inwestycje innych polskich firm w drobną produkcję i wymianę handlową. Ponadto w 2006 r. Organika S.A. zakupiła za 5,4 mln EURO w aukcji publicznej prywatyzowaną fabrykę chemiczną „Polihem” w Tuzli, znajdującą się w stanie upadłości. Polska firma (ZRE Katowice) prowadziła w 2009 r. remont kapitalny jednego z bloków elektrociepłowni w Tuzli, duże zainteresowanie rynkiem bośniackim wykazuje szereg polskich przedsiębiorstw działających m.in. w branży maszyn górniczych (m.in. grupa FAMUR i REMAG).

Największymi polskimi inwestorami w BiH (z kapitałem zakładowym ponad 50 tys. euro) są Payten d.o.o. Sarajevo (Asseco South Eastern Europe SA), INTER CARS d.o.o. Sarajevo (INTER CARS S.A.),

² Konieczne do spełnienia warunki przez władze BiH, mające na celu zamknięcie Biura Wysokiego Przedstawiciela.

Vibrofloors BH d.o.o., Arkadius d.o.o. Trn, ORGANIKA BH d.o.o. Sarajevo (Malborskie Zakłady Chemiczne "Organika" SA), LPP BH d.o.o. Banja Luka (LPP S.A. Gdańsk); Aliplast Aluminium Systems d.o.o. Konjic, (Aliplast Sp. z o.o., Lublin).

Bośnia i Hercegowina była jednym z krajów Bałkanów Zachodnich objętych programem promocyjnym „Aktywizacji eksportu na wybranych rynkach”. Polska – promowała eksport towarów z branży rolnospożywczej oraz maszyn i urządzeń, w tym górniczych.

7. Ambasada RP w Sarajewie

Ul. Višnjik 20
71 000 Sarajewo
Tel. +387 33 290 500
Fax. +387 33 290 519
e- mail: sarajewo.amb.sekretariat@msz.gov.pl

8. Ambasada Bośni i Hercegowiny w Warszawie

ul. Humańska 10
00-789 Warszawa
Tel. + 22 856 99 35
Fax. +22 848 15 21
e-mail: sekretariat@ambasadabih.pl

Opracowanie:
Ministerstwo Rozwoju i Technologii
Maj 2022 r.